



Proves d'accés a la universitat

Literatura catalana

Sèrie 1

Opció d'examen

(Marqueu el quadre de l'opció triada)

OPCIÓ A



OPCIÓ B



Qualificació		
Exercicis	1	
	2	
	3	
Suma de notes parcials		
Descompte per faltes		
Total		
Qualificació final		

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Etiqueta de qualificació

Ubicació del tribunal

Número del tribunal

Escolliu UNA de les dues opcions (A o B).

OPCIÓ A

1. *Aigües encantades*, de Joan Puig i Ferrer, planteja un conflicte ideològic a partir d'una situació concreta. Expliqueu, en primer lloc, quines causes provoquen el conflicte i com es resol; després, digueu quins valors s'hi enfronten i quins personatges encarnen aquests valors (tingueu en compte conceptes com *regeneracionisme* i *vitalisme*).

[3 punts]

2. *El poema de la rosa als llavis*, de Joan Salvat-Papasseit, conserva alguns recursos formals propis de les avantguardes amb què l'autor havia experimentat en els llibres anteriors. Esmenteu-ne tres i comenteu-ne el sentit i la funció.

[2 punts]

3. Comenteu aquest fragment del conte «La rebel·lió de les coses», d'*Invasió subtil i altres contes*, de Pere Calders. Tingueu en compte, especialment, els aspectes següents (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):
- a) El context narratiu en què s'inscriu el fragment.
 - b) La reacció del narrador i de la gent davant el fet extraordinari que s'hi narra.
 - c) Els elements de crítica social i de reflexió sobre el comportament humà.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

La rebel·lió de les coses

Quan la gent va sentir que les cases cruixien (poc, la veritat) es va esverar granment, per la por, tan justificada en aquelles circumstàncies, que el ciment arribés a travessar una hora baixa. Tothom va sortir al carrer, just amb el que duia al damunt i, encara, aguantant-se la indumentària amb les mans per no ensenyar les estructures que una falsa modèstia qualifica de misèries. Es van formar unes corrues enormes, multituds que emprenien el camí de la muntanya guiades per l'instint del retorn a la naturalesa. Tres o quatre temes de conversa animaven la marxa. Les lamentacions ocupaven el primer lloc, perquè queixar-se no vol un gran esforç, i després venien les preguntes d'actualitat, de trepidant interès públic. Aquella pertorbació era local o internacional? No podien saber-ho, ja que la plaga havia posat fora de servei les comunicacions de tota mena i, d'altra banda, des del dia abans no arribaven viatgers: els aeròdroms eren deserts, les estacions buides, les carreteres sense vehicles.

Els grups més amatents formulaven hipòtesis, com per exemple que allò ja es veia venir, degut a la febre industrialitzadora dels països subdesenrotllats i a la pressa de prosperar sense engaltar. No era estrany —segons aquesta versió— que les coses construïdes sense un control de qualitat s'haguessin aclofat plegades.

La precipitada reincorporació a la naturalesa fou un trasbals. L'home s'havia desavesat de conèixer l'herba, no distingia la bona de la dolenta i ja no podia pasturar amb garanties. Tampoc no era caçador (en general), ni bon buscador d'aigua, s'havia convertit en un ésser mal adaptat a la intempèrie i, sense farmàcies a prop, tot li feia cremor d'estómac i tot se li infectava. En poques setmanes van haver-hi moltes morts. «Ja se sap», deien els vius. «És la típica selecció natural: en moments de forta crisi, els dèbils desapareixen.» Aquesta idea els deixava íntimament satisfets, trobaven que la naturalesa sabia triar. I ja que entraven en una fase d'especulació biològica, es feien venir bé els pensaments per anar a parar a la conveniència de reproduir-se. «L'instint de conservació de l'espècie ens farà anar de bòlit», deien, fingint hipòcritament que la possibilitat els amoinava. Considerant l'estat d'emergència, van deixar de banda la nosa de la moral, segurs que després, amb més calma, tindrien temps d'arreglar-se unes lleis que els empararien la conducta.

Així, doncs, com que estaven desenganyats de l'artesania i dels treballs constructius en general —ja ningú no es fiava de la indústria— es van dedicar de ple a propagar-se sense manies, d'una manera silvestre i despreocupada. I, comptat i debatut, van descobrir que sense necessitat de tanta maquinària, allò també els distreia i els divertia cosa de no dir.

OPCIÓ B

1. En *El violí d'Auschwitz*, de Maria Àngels Anglada, s'hi reflecteixen tant l'horror i la barbàrie com l'esperança i la dignitat. Expliqueu, d'una banda, la relació dels personatges de Sauckel i Rascher amb l'horror al camp d'extermini, i, de l'altra, com es manté al camp la dignitat humana a través del personatge de Daniel i d'algunes de les mostres de solidaritat que s'hi produeixen.

[3 punts]

2. Descriviu breument les característiques del personatge de Robert Ortal a *Pilar Prim*, de Narcís Oller, i expliqueu les raons que en fan l'antagonista en el conflicte econòmic plantejat a la novella.

[2 punts]

3. Comenteu el poema «Amb ronca veu», pertanyent a *Vent d'aram*, de Joan Vinyoli. Tingueu en compte, especialment, els aspectes següents (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):
- a) El lloc i la funció del poema en el conjunt del llibre.
 - b) L'estructura del poema (fent atenció a la mètrica) en relació amb l'exposició dels temes i el sentit (podeu fer-ne una paràfrasi que us ajudi).
 - c) El significat simbòlic de les figures de l'arbre i del gall salvatge, i la relació amb la concepció de la poesia que té l'autor.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Amb ronca veu

Com que no menjo per la fam que tinc,
com que no calmo la gran set que tinc,
com que no sé de canviar el meu crit
en mena de vianda,
5 pateixo de gana i de set i clamo retorçant-me.

Tremolo, fosc, de les arrels a les fulles
i m'omplo d'enyorança turmentada
i em perdo molt endintre del gran bosc
ple de barrancs
 i sóc el gall salvatge:
10 m'exalto de nit quan les estrelles vacillen,
amb ronca veu anuncio l'aurora,
tapant-me els ulls, tapant-me el crit amb les ales,
i m'estarrufo collinflat i danso,
tot i saber que em guaiten els ulls del caçador.

Etiqueta del corrector/a



--	--

--	--

Etiqueta identificadora de l'alumne/a



Institut
d'Estudis
Catalans



Proves d'accés a la universitat

Literatura catalana

Sèrie 5

Opció d'examen

(Marqueu el quadre de l'opció triada)

OPCIÓ A



OPCIÓ B



Qualificació		
Exercicis	1	
	2	
	3	
Suma de notes parcials		
Descompte per faltes		
Total		
Qualificació final		

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Etiqueta de qualificació

Ubicació del tribunal

Número del tribunal

Escolliu UNA de les dues opcions (A o B).

OPCIÓ A

1. *Pilar Prim*, de Narcís Oller, planteja un conflicte entre l'amor i els diners. Expliqueu quins condicionaments socials i legals pesen sobre l'amor de la protagonista, com viu ella el conflicte que es planteja i com el resol l'autor.

[3 punts]

2. En *El violí d'Auschwitz*, de Maria Àngels Anglada, l'instrument musical del títol hi té una importància especial. Expliqueu com apareix el violí en els diferents plans temporals en què s'estructura la novella i digueu quina importància té per a Daniel el fet de construir-lo.

[2 punts]

3. Comenteu el poema «Deixaré la ciutat», pertanyent a la sèrie «El desig i el convit» del llibre *El poema de la rosa als llavis*, de Joan Salvat-Papasseit. Tingueu en compte, especialment, els aspectes següents (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):
- La mètrica, els recursos formals i l'estructura del poema (podeu fer-ne una paràfrasi).
 - El tema del poema en relació amb el lloc que ocupa dins del llibre.
 - El sentit simbòlic dels elements urbans i mecanicistes.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Deixaré la ciutat

Deixaré la ciutat que em distreu de l'amor
la meva barca

 el Port
i el voltàmetre¹ encès que porto a la butxaca—

 l'autòmnibus brunzent
5 i el més bonic ocell
 que és l'avió
i temptaré la noia que ara arriba i ja em priva

li diré com la copa melangiosa és del vi
—i el meu braç del seu coll—
i veurà que ara llenço la stylo² i no la cullo

10 i em faré el rostre pàllid com si fos un minyó
i diré maliciós:
—com un pinyó és la boca que em captiva.

1. *voltàmetre*: 'aparell per a mesurar una quantitat de corrent elèctric'.

2. *stylo*: 'ploma estilogràfica'.

OPCIÓ B

1. El conflicte i la polarització ideològics plantejats a *Aigües encantades*, de Joan Puig i Ferrer, s'encarnen en diversos personatges. Identifiqueu la font del conflicte i describiu la posició ideològica i vital dels personatges principals. Relacioneu els valors en conflicte amb les idees del Modernisme.

[3 punts]

2. Descriviu l'estructura de *Vent d'aram*, de Joan Vinyoli, i indiqueu els temes que predominen en cada part.
[2 punts]

3. Comenteu aquests fragments del conte «La societat consumida», d'*Invasió subtil i altres contes*, de Pere Calders. Tingueu en compte, especialment, els aspectes següents (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):
- a) El títol i el tema del conte, en relació amb la visió de la societat que vol donar l'autor.
 - b) El personatge de l'oncle Oleguer: què obté i per què.
 - c) Les característiques de la narrativa de Calders que podem observar en el text.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

La societat consumida

Vam saber que ens havíem de posar l'anella al nas pels volts de l'investida inicial de la primavera. El rumor corria de feia temps, però amb discrepàncies: els uns deien que seria obligatori i els altres que seria facultatiu, amb avantatges de desgravació fiscal per als obedients. Al final, va resultar un entremig, ja que els legisladors ho deixaven a criteri dels ciutadans, tot advertint-los lleialment que als qui no es possessin l'anella els seria difícil d'obtenir el passaport, no cobrarien punts i les vacances d'estiu i de Setmana Santa els serien fixades com a recuperables. El to del Butlletí era sec, sense aviciadures, per bé que amb un estimable toc humanitari, ja que deia (ben clar) que les delegacions d'hisenda cobrarien el cost estricte de l'anella i no pas la feina de col·locar-la, de manera que la perforació del nas i l'anestèsia sortien de franc. En la pràctica, va resultar que per tenir dret a l'esterilització prèvia calia adquirir una pòlissa a benefici dels orfes de la marina.

L'oncle Oleguer, que era una mostela i sempre anava al davant o empenyia per ésser dels primers, va tenir l'anella quan tot just començava a parlar-se'n. Era accionista d'una fàbrica d'embalatges que obtingué el contracte per a enviar les anelles a tot el país, i es va espavilar per quedar-se un dels models que havien enviat del centre per tal de calcular la forma i la cubicació de les caixes. Era una anella-pilot d'acer inoxidable, amb una sentència llatina que, a cuita-corrents, es podria traduir així: «Segons el vent, les veles». L'oncle Oleguer ens va explicar que hi hauria liberalitat en qüestió de tria de materials, o sigui que els benestants i les dones —dit amb aquesta barreja i a ull nu— podrien optar (a més del material bàsic) entre la plata, l'or i el platí, sempre, naturalment, a condició de pagar la diferència. Això, per un insondable misteri, va agradar.

[...]

Resumint, el dia vint-i-set d'abril va sortir la disposició formal i tres setmanes després s'iniciaren les cues a les comissaries i a les delegacions corresponents. I aparegué pels carrers la figura familiar dels ciutadans amb l'anella al nas, pulcres, generalment ben vestits, amb un nivell de vida expressat per la bona qualitat de la roba i la noblesa metàl·lica del petit cercol encastat en plena cara, gairebé sempre d'aliatges fins. Algunes senyores, fascinades per un anunci que es prodigà a les revistes de modes, s'arriscaren a exhibir un model d'anella amb diamants, de molt vestir i de preu elevat. Els posaven unes multes considerables, però no tant com les que aplicaven als elements progressistes que, a manera de protesta, duïen unes anelles de plàstic antireglamentàries, subversives, inspirades en l'art pobre.

[...]

Tot això són divagacions i el que cal és tornar a les anelles. L'oncle Oleguer no s'estava de dir que anàvem bé, que només calia sortir al carrer i mirar per adonar-se que ens incorporàvem amb molta personalitat a la civilització occidental d'última hora. Però si se l'observava amb atenció, no se'l veia convençut. Tenia un rosec, li sortia a flor de pell l'esperit emprenedor contrariat i formulava sordes protestes perquè ja es coneixien dades sobre el volum de negoci que representava el contracte de fabricació de les anelles. Uns guanys fabulosos! I era absurd que aquesta prebenda hagués anat a parar lluny de les zones industrials costeres, per a improvisar un nucli manufacturer en indrets sense tradició ni tècnics ni mà d'obra especialitzada. Es començaven a sentir les conseqüències: les anelles sortien amb rebaves, hi havia sèries senceres que ajustaven malament

i, a més, arribaven amb retard als centres de distribució i col·locació, originant recàrrecs injustos aplicats als ciutadans que no duïen l'anella perquè no l'havien trobada a temps i no pas perquè no tinguessin ganes de complir.

Per tant, la indignació de l'oncle Oleguer era lícita. Així anaven les coses, per culpa del favoritisme i del frenesí burocràtic, i el meu parent no era home que cedís ni es deixés atropellar, per mica que pogués comptar amb la palanca de vies autoritzades. Començà a bellugar-se, va anar a veure a l'un i a l'altre (institucions i persones), fins que aconseguí el que semblava impossible: que nosaltres mateixos ens fabriquéssim les anelles. I que consti que l'oncle Oleguer no es va deixar dur per cap interès personal —no tenia cap connexió amb la metallúrgia—, sinó pel seu amor als orígens. Cal dir que va trobar eco i solidaritat, ja que aquestes coses no s'aconsegueixen mai sense que tothom ajudi poc o molt. És el que deia l'oncle:

—A mi no m'hi anava ni m'hi venia res, perquè la meva participació en els embalatges em rendeix igual tant si es fan les peces aquí com a fora. Però no m'agrada que ens trepitgin.

I amb un estremiment que li feia tremolar l'anella, afegia:

—Amb nosaltres no s'hi pot jugar.

Etiqueta del corrector/a



--	--

--	--

Etiqueta identificadora de l'alumne/a



Institut
d'Estudis
Catalans